

השאלה באורים ותומים

• דף עג •

הרב אבישי נתן מייטליס שליט"א

איתא בפסוק במדבר כז, כא: 'ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ה', על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה'. התחדש אופן שאלה באורים ותומים ע"י הכה"ג.

הברייתא בגמ' ביומא בדף עג. מנתה כמה גדרים באופן השאלה באורים ותומים: 'תנו רבנן כיצד שואלין השואל פניו כלפי נשאל והנשאל פניו כלפי שכינה השואל אומר ארדף אחרי הגדוד הזה והנשאל אומר כה אמר ה' עלה והצלח. רבי יהודה אומר אין צריך לומר כה אמר ה' אלא עלה והצלח. אין שואלין בקול שנאמר ושאל לו. ולא מהרהר בלבו, שנאמר ושאל לו לפני ה' אלא כדרך שאמרה חנה בתפלתה שנאמר וחנה היא מדברת על לבה. אין שואלין שני דברים כאחד ואם שאל אין מחזירין אלא אחד ואין מחזירין לו אלא ראשון, שנאמר היסגרני בעלי קעילה בידו הירד שאול וגו' ויאמר ה' ירד והא אמרת אין מחזירין אלא ראשון...!'

וצ"ב בביאור גדרים אלו, מדוע עומד בפני הכהן הגדול, ומדוע אינו שואל בקול ולמה רק שאלה אחת. האם זהו מסדרי ההליך שלא יתאפשר להבין על מה ענו, ואיך לחבר את האותיות הבולטות, או שזהו דין בעצם השאלה.

מצאנו כמה הבדלים בין רש"י לרמב"ם, שיש בהם כדי לסבר את המשמעות השונה שהבינו את מעמד השאלה באורים ותומים. ובעיקר הדברים, האם הכה"ג מקבל את התשובה כהשראת שכינה ורוח הקודש, והאורים ותומים מסייעים בעדו לקבלת התשובה. או שתפקיד הקלף והשם שבאורים ותומים מהותי יותר, והוא מסייע לכהן לקבל את התשובה.

א.

ראשית יש לדון מהו הגדר 'ושאל לו במשפט האורים לפני ה'. מהו 'לפני ה'. האם עומד השואל לפני הכהן, או לפני השכינה.

רש"י באר בביאור עמידתם שמחוייבת להעשות 'לפני ה': 'פניו כלפי נשאל - כלפי כהן'. והנשאל 'כלפי שכינה - כלפי אורים ותומים ושם המפורש שבתוך החושן'.

אך הרמב"ם בהלכות כלי המקדש פ"י הי"א כתב: 'וכיצד שואלין עומד הכהן ופניו לפני הארון והשואל מאחוריו, פניו לאחרי הכהן'. ולא עומד השואל מול הכה"ג. וכן באר הרמב"ם בפירוש המשנה במשנתנו יומא פ"ז מ"ה: 'וסדר השאלה כיון שהזכרונה, מחזיר כהן גדול פניו לארון, ומחזיר השואל פניו לאחורי הכהן'. וכן באר הברטנורא.

נמצא שלרש"י לפני ה', זהו האורים ותומים עצמן, או הקלף עם שם ה' שבהם. ואילו לרמב"ם לפני ה', זהו לפני ארון ה'.

ואכן הכס"מ הק' שלדברי רש"י שהשכינה הינה הקלף עם שם ה', נמצא שהשואל עומד מול השכינה, ומדוע נקרא שעומד מול הכה"ג.

ב.

בגדר חובת השואל שאין שואלין בקול שנאמר 'ושאל לו' מצאנו מחלוקת.

רש"י באר שהכוונה שהשואל פונה ושואל את הכהן: 'ושאל לו - משמע לו לבדו שאין שומע אלא הוא'. כן הוא בתוס' ישנים במפורש: 'ושאל לו. כלומר שלא ישמע אלא הנשאל', רק הכהן שומע את השאלה. להבנתם, קצת קשה מה היתה הו"א שיהרהר בליבו, כיצד ידע הכהן מה שאל.

אולם הרמב"ם בהלכות כלי המקדש פ"י הי"א באר: 'וכיצד שואלין עומד הכהן ופניו לפני הארון והשואל מאחוריו, פניו לאחרי הכהן ואומר השואל אעלה או לא אעלה, ואינו שואל בקול רם ולא מהרהר בלבו אלא בקול נמוך כמי שמתפלל בינו לבין עצמו'. נראה שהשואל לוחש לעצמו, ולא משמיע את שאלתו לכה"ג. השואל פונה לשכינה ולהקב"ה בשאלתו. ולפ"ז הכהן משיב ועונה לשואל מבלי לשמוע את השאלה.

וכבר הק' הרש"ש על הדימיון לתפילה: 'דשם בתפלה אינו רשאי להשמיע קולו לשום אדם... והכא ע"כ צריך להשמיע להכהן הנשאל וכדפרש"י בד"ה ושאל לו'. ויישב, שאין כאן תיאור של השאלה אלא של הפניה, שכשכ"ש שהש"ת שומע

התפילה כן הכה"ג שומע את התפילה: 'דגם בתפלה מי שהתפלה אליו הוא השי"ת שומע, ובכאן שהשאלה היא לבן אדם צריך ג"כ להשמיע אליו'. הדברים טעונים ביאור.

וראה שהריטב"א באר שאין לשואל להרהר בלבד את השאלה וגם לא להשמיע בקול: 'ה"ג ולא מהרהר בלבו שנאמר ושאל לו. פי' דלישנא דשאל לו לא משמע אלא להוציא בשפתיו, ויש גורסים שנאמר על פי יצאו ועל פיו יבאו'. ואכתי אפשר שלא הגיע לאוזנו של הכה"ג, ופונה בשאלתו אל השי"ת.

ג.

הגמ' ביומא שם אומרת: 'ואף על פי שגזירת נביא חוזרת, גזירת אורים ותומים אינה חוזרת שנאמר במשפט האורים'. רש"י למד זאת מהנאמר: 'במשפט - כדן, שאינו חוזר. וכן מהנאמר תומים: 'משלימין את דבריהן - כדאמרן: אין גזירתן חוזרת'.

המאירי ביומא שם באר מדוע התשובה באורים ותומים לא מתבטלת לעומת גזירת נביא: 'ואף על פי שגזרת נביא שהיא לרעה חוזרת בתשובה, כדרך שאתה מוצא בנינוה, גזרת אורים ותומים אינה חוזרת שלא היו שואלים אלא לדבר בחון, ואין הלב פנוי לתשובה גמורה כל כך'. כלומר, כיון שהתשובה ניתנת בסמיכות לאירוע הנדרש, אין יכולת נפשית לחזור בתשובה ולבטל את הגזירה. והדברים קצת מפתיעים, שהרי בעת צרה הלב מתעורר יותר ובמהירות רבה, ובכרגע כמימריה עשויה הגזירה להתבטל.

והנה הרמב"ם בהל' יסודי התורה פ"י ה"ד כתב שדברי נביא שמוכחשים ולא מתקיימים גורמים לעשות את הנביא לנביא שקר: 'דברי הפורענות שהנביא אומר כגון שיאמר פלוני ימות או שנה פלונית רעב או מלחמה וכיוצא בדברים אלו אם לא עמדו דבריו אין בזה הכחשה לנבואתו'. והיה הרמב"ם צריך לפרט שהיכא שנשאל באורים ותומים, נעשה לנביא שקר, שהרי דברי האורים ותומים לא חוזרים.

הרמב"ם בהלכות בית הבחירה ריש פ"ד פרט את שהיה חסר בבית שני: 'ואף אורים ותומים שהיו בבית שני לא היו משיבין ברוח הקדש, ולא היו נשאלין בהן שנאמר עד עמוד כהן לאורים ותומים, ולא היו עושין אותן אלא להשלים שמנה בגדים

לכהן גדול כדי שלא יהא מחוסר בגדים'. הראב"ד השיג שם: 'לא היו משיבין. א"א והלא אורים ותומים ורוח הקדש שני דברים הם מן החמשה שחסרו בבית שני ולדבריו אינו אלא אחד'.

הכסף משנה שם יישב ובאר את שיטת הרמב"ם: 'ורבינו אפשר דחשיב ארון וכפורת וכרובים בתלתא, ושכינה ורוח הקדש ואורים ותומים לא חשיב להו אלא בחדא... שרבינו מפרש דרוח הקדש היינו נבואה שנסתלקה מהנביאים משנת שנים לדריוש וזהו חסרון גדול בישראל שלא היו נביאים להוכיחם בדבר ה'. ועוד היה להם חסרון אחר שחסרו גם כן תשובת אורים ותומים'. כלומר, האורים ותומים יישבו עפ"י רוח הקודש ולא בנבואה. ושני עניינים הן.

אכן מהכוזרי מאמר ד אות טו עולה שהנבואה ואורים ותומים הינם מעלות שונות: 'כנוי לרוח הקודש הלובשת הנביא בעת הנבואה... או בעת הודעת הכהן במדע הנעלם אחר שישאל באורים ותומים'. כן הרמב"ם במורה הנבוכים ח"ב פרק מה באר שיש מדריגות שונות בנבואה, ישנה מעלת נבואה, ומדריגה פחותה מכך הינה מדריגת רוח הקודש, ששורה על הכהן שרואה באורים ותומים. כן כתב בדרשות הר"ן הדרוש השלישי: 'הנה שזכה אהרן למדרגה גדולה קרובה למדרגת הנבואה'. וראה עוד שרבינו בחיי דברים פרק לג פסוק ח כתב: 'ודע כי ארבע מדרגות הן בנבואה: בת קול, אורים ותומים, רוח הקדש, נבואה, וכלן מדרגות חלוקות זו למעלה מזו... אמנם דעת הרמב"ן ז"ל באמרו כי היא מדרגה ממדרגות רוח הקדש, כי רוח הקדש גדולה מכלן וסדר המעלות לדעתו מלמעלה למטה כך הם: רוח הקדש, נבואה, אורים ותומים, בת קול, רוח הקדש היא החכמה שהיא רוח'.

ואלו דברי הרמב"ן בשמות פרק כח פסוק ל: 'והענין הוא, כי היו שמות קדושים, מכחם יאירו האותיות מאבני החשן אל עיני הכהן השואל במשפטם... אבל היו שם שמות הקדש אחרים נקראים "תומים", מכחם יהיה לב הכהן תמים בידיעת ענין האותיות שהאירו לעיניו. כי כאשר כיון בשמות האורים והאירו, חוזר מיד ומכוון בשמות התומים. ועודם האותיות מאירות לעיניו, ויבא בלבו שחבורם יהודה יעלה. וזאת מדרגה ממדרגת רוח הקדש, היא למטה מן הנבואה, ולמעלה מבת קול שמשמשים בה בבית שני לאחר שפסקה הנבואה ופסקו אורים ותומים'.

להבנה זו, אין כאן חזיון נבואי, ואין נעשה הכהן בכך לנביא שקר, שכן לא אומר הכהן שקיבל בנבואה מסר מסויים, אלא משקר ואומר בשם ה' מה המענה

והתשובה שהשיג ברוח הקודש. ולפי"ז שפיר לא נעשה עלי לנביא שקר כשטעה בתשובתו (שטעונה ביאור, איך טעה בסידור האותיות או קריאתן).

ד.

אפשר שיש לתלות במחלוקת דלעיל, מי המשיב ועונה לשואל. האם הכה"ג הוא המשיב, שכן הוא נשאל, או שמא הקב"ה נשאל והוא משיב תשובה ע"י הכה"ג. ובעיקר הדברים יש להקשות על רש"י, שהרי אם השואל ניצב מול הכה"ג, הוא יכול לבד לראות את המוצג בחושן, ולקבל מענה ותשובה לשאלתו, ומדוע צריך שהכה"ג יענה לו. אדרבה לעומד ממול קל יותר לראות את האותיות המוצגות ולקבל תשובה. מאשר שהכה"ג ישפיל עיניו ויראה את האותיות של החושן שמונח על חזהו.

ה.

הרמב"ם בהלכות מלכים פ"ב ה"ה מפרט את דיני המלך: 'ומשים כתר בראשו, וכל העם באין אליו בעת שירצה, ועומדין לפניו ומשתחויים ארצה, אפילו נביא עומד לפני המלך משתחוה ארצה... אבל כהן גדול אינו בא לפני המלך אלא אם רצה, ואינו עומד לפניו אלא המלך עומד לפני כהן גדול, שנאמר ולפני אלעזר הכהן יעמוד. אעפ"כ מצוה על כהן גדול לכבד את המלך ולהושיבו ולעמוד מפניו כשיבא לו, ולא יעמוד המלך לפניו אלא כשישאל לו במשפט האורים'. למד הרמב"ם דין כיבוד המלך ממעמד השאלה באורים ותומים (בפועל, לא היה המלך עומד בפני הכהן אלא במעמד השאלה בלבד, כי מצוה לכהן להושיבו. אך את היחס ביניהם למד הרמב"ם ממעמד השאלה). והדברים מתמיהים. שכן בשאלת האורים ותומים יש לעמוד בפני הכהן הגדול מדיני מעמד זה, ואינו כיבוד של הכה"ג, והכיצד לומד מדיני מעמד זה על דיני כיבוד הכה"ג.

הרמב"ם בהל' כלי המקדש פ"י מפרט דיני שאלה באורים ותומים, ולא מזכיר דין מפורש שהמלך מחויב לעמוד בפני הכה"ג, רק בדיני מלכים מנאו (אם כי, מי ששואל את הכהן זה המלך או אב בית הדין, ומכך שכן מוזכר שהשואל עומד בפני הכה"ג, כלול גם דינו של המלך. אך אכת', לא ציין במפורש שדינו של מלך לעמוד בפני כה"ג, אלא בהל' מלכים). הוי אומר שהרמב"ם

הבין שדין העמידה בפני הכה"ג בעת השאלה הינה מדיני כבוד הכה"ג, ולא מדיני השאלה באורים ותומים.

ובכך יש ליישב את דברי הספרי זוטא פרק כז: 'ולפני אלעזר הכהן יעמוד, פסק לו הקדוש ברוך הוא גדולה לאלעזר שאפילו מלך עומד מלפניו'. והלא, אין כאן גדולה לאלעזר אלא לשכינה. על כורחך, שמדיני הכהן עומד המלך בפניו.

1.

הגמ' דנה באופן הצגת התשובה באורים ותומים.

הגמ' ביומא בדף עג: הביא מחלוקת בדבר: 'כיצד נעשית. רבי יוחנן אומר בולטות, ריש לקיש אומר מצטרפות... מיתבי כל כהן שאינו מדבר ברוח הקודש ושכינה שורה עליו אין שואלין בו... סיועי הוה מסייע בהדייהו'. כלומר בתחילה סברו שהמענה מוצג באורים ותומים, והקשו שבכלל המענה היה מכח הנבואה, ויישבה הגמ': 'סיועי הוה מסייע בהדייהו'. ונחלקו הראשונים בביאורה, וג' שיטות נאמרו בה.

רש"י באר: 'בולטות - האותיות בולטות... וכל אחת אינה זזה ממקומה אלא בולטת במקומה והוא מצרפן'. ובקושיית הגמ' באר רש"י: 'מדקתני דבעי כהן המדבר ברוח הקודש אלמא לא בולטות ולא מצטרפות היו, דאם כן למה לי רוח הקודש'. כלומר, שאם האותיות בולטות כלל אין צריך רוח הקודש. ואם נדרש רוח הקודש, מדוע נדרשים לכיתוב האותיות על החושן. ובביאור תירוץ הגמ' כתב: 'סיועי הוה מסייע - כהן בהדי אורים ותומים, הלכך אם כהן כשר היה וראוי לשרות שכינה עליו - האותיות בולטות או מצטרפות על ידו כשנשאלין בו, ואם לאו לא בולטות ולא מצטרפות'. כלומר, אם הגברא היה ראוי לשכינה, אזי היה החושן מתפקד ומציג את התשובות. ואכתי נותרת שאלתינו, שאם התשובה מוצגת בחושן, מדוע נדרש השואל לשמוע תשובתו מהכה"ג, ולא ראה בעצמו את התשובה עפ"י האותיות הבולטות.

ואכן רש"י בשמות פרק כח פסוק ל כתב: 'את האורים ואת התומים - הוא כתב שם המפורש, שהיה נותנו בתוך כפלי החשן, שעל ידו הוא מאיר דבריו ומתמם את דבריו. ובמקדש שני היה החשן, שאי אפשר לכהן גדול להיות מחוסר בגדים, אבל

אותו השם לא היה בתוכו, ועל שם אותו הכתב הוא קרוי משפט, שנאמר (במדבר כז כא) ושאל לו במשפט האורים'.

אך הרמב"ן בשמות פרק כח פסוק ל סבר שהאותיות האירו והשיבו את המענה בכך שבלטו, ולא היה נדרש רוח הקודש לכך שיבלטו, אך לא היה ניתן להבין את התשובה ולסדר את האותיות ללא רוח הקודש: 'והענין הוא, כי היו שמות קדושים, מכחם יאירו האותיות מאבני החשן אל עיני הכהן השואל במשפטם. והמשל, כי כאשר שאלו מי יעלה לנו אל הכנעני בתחלה להלחם (שופטים א א). היה הכהן מכוין בשמות שהם האורים, והאירו לעיניו אותיות יהודה, וי"ד מלוי, ועי"ן משמעון, ולמ"ד מלוי, וה"א מאברהם הכתוב שם על דעת רבותינו (יומא עג ב). או שהאירה פעם אחרת לנגד עיניו ה"א מיהודה. והנה כאשר האותיות מאירות אל עיני הכהן עדין לא ידע סדורן, כי מן האותיות אשר סדרו מהן יהודה יעלה היה אפשר להעשות מהם "הוי הד עליה", או "הי על יהודה", ותיבות אחרות רבות מאד. אבל היו שם שמות הקדש אחרים נקראים "תומים", מכחם יהיה לב הכהן תמים בידיעת ענין האותיות שהאירו לעיניו. כי כאשר כיון בשמות האורים והאירו, חוזר מיד ומכוון בשמות התומים. ועודם האותיות מאירות לעיניו, ויבא בלבו שחבורם יהודה יעלה. וזאת מדרגה ממדרגת רוח הקדש, היא למטה מן הנבואה, ולמעלה מבת קול שמשתמשים בה בבית שני לאחר שפסקה הנבואה ופסקו אורים ותומים'. כלומר, שדרושה רוח הקודש לצרף כנדרש את האותיות הבולטות, והשואל לא יכול היה לצרף האותיות שרואה שבולטות לבדו.

כן נראה שהבין הריטב"א ביומא שם בדף עג: בדעת רש"י: 'הא דאמרינן אורים שמאירים דבריהם תומים שמשלימים דבריהם כך הוא הענין, כי האורים והתומים פירש רש"י ז"ל שהם כתב שם המפורש שהיה נותנו בתוך כפלי החשן. כי החשן היה ארכו אמה ורחבו זרת, וכשכופל אותו נעשה זרת על זרת, וכתב שם המפורש בין הכפלים שעל ידי השם ההוא מאיר דבריו ומתמם דבריו. וכשהיה כ"ג מכוין בחלק אחד מן השם ההוא שנקרא אורים, היו בולטין מן האותיות הכתובות באבנים אותיות שיש בהם תשובה לשאלתו כשיצטרפו, והיו מאירות נגד עיניו מעורבות שלא כסדר. וכשהיה חוזר ומכוין בחלק השני מאותיות השם ההוא שנקרא תומים, היו מצטרפות האותיות כסדר ונעשה מהם תיבות'.

בניגוד לדבריהם, הרמב"ם בהלכות כלי המקדש פ"י ה"א באר שהכה"ג משיב ועונה ברוח הקודש, בלא שהאותיות בולטות באמת, אלא במראה רוח הקודש נראה

לכהן שבולטות האותיות ובכך מקבל את התשובה (הארת רוח הקודש הגיעה למשה פנים בפנים וליתר הנביאים בחלום ולא בהקיץ, ולכה"ג הופיעה ההארה בחושן שלפניו): 'ומיד רוח הקדש לובש את הכהן ומביט בחושן ורואה בו במראה הנבואה עלה או לא תעלה באותיות שבולטות מן החושן כנגד פניו, והכהן משיבו ואומר לו עלה או לא תעלה'. לא כל אדם ראה את סדרי האותיות הבולטות, רק מכח רוח הקודש ראה הכה"ג את האותיות והשיב. כלומר, הכה"ג עונה מכח רוח הקודש באמצעות האורים ותומים, ולא האורים והתומים כשלעצמן מציגים את התשובה. כן באר הרמב"ם בפירושו המשנה מסכת יומא פ"ז מ"ה: 'וצריך שיהא הכהן נביא, לפי שקבלה היא אצלינו כל כהן שמדבר ברוח הקדש ושכינה שורה עליו, שואלין בו. ושואין מדבר ברוח הקדש ואין שכינה שורה עליו, אין שואלין בו'.

כן באר הברטנורא: 'רוח הקודש לובשת את הכהן ומביט בחושן. ורואה אותיות בולטות בחושן כנגד פניו עשה כך או לא תעשה כך... ורוח הקודש היתה מודיעה לכהן איך יצרף האותיות הבולטות זו עם זו, עד שיבין משמעותן של הדברים'.

כן נראה שהבין רבי חסדאי קרשקש באור ה', מאמר ג כלל ז פרק א: 'ואומנם לפי מה שבא בקבלה, הכהן בכיהונו באמצעות הכלי הזה, שהוא אחד מיוחד מבגדי כהנה גדולה, יתלבש ברוח הקדש בהתבודדותו בו על אשר ישאל, וידמה לו כאלו האותיות המפתחות בו בולטות כסדר אותיות התבה אשר ירכיב מהם תשובת שאלתו... שהכהן הגדול שהיה מיוחד בעבודה כשהיה מסתכל... היתה מחשבתו מרחפת עליהם, והיה מתבודד בהשגת השם הכתוב שם ומיוחד מחשבתו לעבודתו, גזרה חכמה השי"ת שיתלבש ברוח הקדש וישיג תשובה נכונה לשאלתו. ואמנם עם שהוא נס קבוע, כשאר הנסים בתורה, הנה לא ירחיקו העיניו... ולזה הכהן הגדול, ואם לא היה במדרגת הנבואה, הנה באמצעות ההכנות ובהשגחת השי"ת בכלל, היה מתלבש ברוח הקדש, אחר שהיה הכהן ראוי לכך'.

נמצא, שבעוד שלרש"י הקלף שבתוך החושן השיב וענה, אלא שהחושן לא משתף פעולה ולא פועל הנס של הופעת האותיות אלא רק לכה"ג הראוי לכך, ששורה עליו נבואה. לרמב"ן החושן השיב, אך דרושה היתה רוח הקודש לפענח ולסדר את האותיות בכדי להבין מה התשובה שנמסרה ונכתבה בחושן. הרי דלרמב"ם הכה"ג השיב בנבואה ששרתה עליו, עפ"י הנאמר לו דרך הראה לו שנכתב בחושן. לרמב"ם י"ל שסבר שלא היה הקלף בתוך החושן, ולהכי נדרש לשמוע מהכהן בנבואה, ולכן עומד מאחורי הכהן כדי לעמוד מול הארון, ולא מול החושן.

ז.

הגמ' ביומא בדף עג. מונה את החילוקי דינים בין הכהן גדול לכהן המשוח: 'וכלן אין נוהגות במשוח מלחמה חוץ מחמשה דברים האמורין בפרשה, לא פורע ולא פורם, ולא מטמא לקרוביו, ומצווה על הבתולה, ומוזהר על האלמנה. ומחזיר את הרוצח כדברי רבי יהודה, וחכמים אומרים אינו מחזיר'.

הגמ' בדף עב: הביאה שתי שיטות ביחס למעמדו של הכהן המשוח, ואלו בגדים לובש, ויש לעיין במאי פליגי.

'באלו נשאלין באורים ותומים. כי אתא רב דימי אמר בגדים שכהן גדול משמש בהן משוח מלחמה משמש בהן שנאמר ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו, למי שבא בגדולה אחריו. מתיב רב אדא בר אהבה ואמרי לה כדי יכול יהא בנו של משוח מלחמה משמש תחתיו כדרך שבנו של כהן גדול משמש תחתיו'. והקשו על רב דימי שאיתא בברייתא שאין בנו של משוח מלחמה ימשיך תחתיו, ורק כהן גדול שנאמר בו 'שבעת ימים ילבשם הכהן תחתיו מבניו אשר יבוא אל אהל מועד. ואם איתא שמשוח מלחמה משמש בשמונה בגדים הינו יכול לשמש ככהן גדול ביוה"כ אזי בנו ימשיך אחריו.

יישב רב נחמן בר יצחק: 'הכי קאמר כל שעיקר משיחתו לאהל מועד יצא זה שעיקר משיחתו למלחמה'. כלומר, נמשך רק לצורכי המלחמה, אף שראוי הוא לעבוד ביוה"כ ככה"ג. נמצא דלרב דימי המשוח הינו ככה"ג, לובש שמונה בגדים, וראוי לעבודה ביוה"כ, אלא שיועד רק למלחמה.

בהמשך הגמ' הובאה דיעה החולקת: 'כי אתא רבין אמר נשאל איתמר, תניא נמי הכי בגדים שכהן גדול משמש בהן משוח מלחמה נשאל בהן'. כלומר, המשוח משמש בד' בגדים בלבד, אך בעת מעמד שאלה באורים ותומים הוא לובש שמונה בגדים.

ומסתבר שנח' אם המשוח הינו ככהן גדול ומוזהר בלאוים שלו, או שככהן הדיוט הוא, ואזי אינו מוזהר בלאוין של כה"ג.

והנה הרמב"ם בהל' כלי המקדש פ"ד פסק כרבין שהוא משמש בד' בגדים כמש"כ הכסף משנה, ולא פסק אזהרה עליו ככה"ג, שכן לא פסקינן כרב דימי. רק דין לישא בתולה ואיסור אלמנה נלמד מדרשה.

אבל קשה לבאר כן, שהרי אם הדיוט הוא, כיצד לובש שמונה בגדים ושואל באורים ותומים.

ואפשר שדין לבישת שמונה בגדים בעת השאלה, הוא מדיני השאלה ולא מדיני הכהונה.

והנה הרמב"ן בפרשת תצוה שמות כח, ל כתב שנשאלו באו"ת ללא שמונה בגדים כפי שדוד שאל את אביתר, וכן כהני נב היו לובשים אפוד: 'ואפשר שאחרי שנתן משה בחשן השמות הקדושים של האורים והתומים היו נודעים במסורת ממנו לגדולי חכמי ישראל שמסרם להם עם סתרי תורה, ולפיכך היה ביד דוד אפוד (ש"א כג ו), והיה כדמות אפוד משה, ובו חשן כדמות חשן הקדש, אבל נראה שהיו בד, כאשר נאמר בשמואל (שם ב יח) נער חגור אפוד בד, ואמר בנוב עיר הכהנים (שם כב יח) שמונים וחמשה איש נושא אפוד בד, וילבישו אותו את הכהן שהוא מבני הנביאים ושואלים בו ונענין לפעמים, כאשר חשב בזה ר"א'. ואכן הרמב"ם לא הזכיר בהל' כלי מקדש פרק י עם כל הלכות השאלה באורים ותומים דין לבישת שמונה בגדים.

וי"ל דאה"נ ואפשר לקבל תשובה באו"ת אף ללא שמונה בגדים לשאלות פרטיות, אך כשבאים להשאל ולהענות עבור דרוש שמונה בגדים.

ואפשר שלרמב"ן בהשגות לספר המצוות בשכחת הלאוין שמנה את השאלה באורים ותומים כמצות עשה מהנאמר 'ולפני אלעזר הכהן יעמוד ושאל לו': 'וזה היא באמת מצוה לא עצה בלבד והיא לדורות', איירי דווקא שהוא בשמונה בגדים.